

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår referanse:

Deres referanse:

Vår dato:

3. januar 2006

HØRING - FORSLAG OM MIDLERTIDIG ENDRING I FRISKOLELOVEN - STOPP FOR GODKJENNING AV FRITTSTÅENDE SKOLER - FORSLAG OM ENDRING I FAGSKOLELOVEN

Det vises til Kunnskapsdepartementets (KD) høringsbrev av 16. desember 2005.

1. Departementets høringsforslag

I høringsbrevet foreslås endringer av friskoleloven, knyttet til nye frittstående skoler eller skoler som ikke er i drift 13. desember 2005. Forslaget gjelder frittstående grunnskoler og frittstående videregående skoler inkl. videregående skoler som gir yrkesrettet utdanning.

Målet med forslaget er å stramme inn utbredelsen av private skoler som ikke utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen.

Departementet mener at lovendringen bør gjennomføres raskt mulig, men angir ikke noe konkret tidspunkt.

Departementet har satt i gang et arbeid med en mer omfattende og helhetlig gjennomgang av, og endringer i friskoleloven. Inntil dette arbeidet er gjennomført, og eventuelle endringer vedtatt av Stortinget, innebærer høringsforslaget i prinsippet at all godkjenning av private skoler stanses. Det foreslås unntaksbestemmelser, som kan anvendes i særskilte tilfeller.

2. Saksbehandlingen

I høringsbrevet opplyser departementet at de har instruert utdanningsdirektoratet om å stoppe behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler. Det innebærer i realiteten at departementet har iverksatt lovendringen før den er vedtatt av Stortinget.

Formelt er det nåværende friskolelov som er gjeldende rett, inntil ny lovendring er vedtatt av Stortinget.

Utfra rettsprinsipp om legalitet i forvaltningen (legalitetsprinsippet) skal hjemmel foreligge dersom en fraviker gjeldende lov, i dette tilfellet regimet knyttet til godkjenning av frittstående skoler etter friskoleloven.

I høringsbrevet fra departementet foreligger det ikke informasjon om departementets hjemmel for instruksjon av Utdanningsdirektoratet om å stoppe behandlingen av søknader om godkjenning av friskoler, d.v.s. den formelle hjemmel for endret regime knyttet til behandling av søknader om godkjenning før lovendring er vedtatt av Stortinget.

Selve forslaget til midlertidig endring i bl.a. friskoleloven innebærer en endring og inngripen med tilbakevirkende kraft, både for godkjente skoler som ikke har startet opp innen 13. desember 2005, og for eiere/skoler som har søkt om godkjenning ut fra gjeldende friskolelov.

Konsekvensene av departementets instruksjon av Utdanningsdirektoratet om å stoppe behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler, før forslag om midlertidig endring i friskoleloven er vedtatt av Stortinget, må etter vår vurdering anses som en så stor inngripen i forhold til gjeldende lov, at det kreves hjemmel etter legalitetsprinsippet.

Den hjemmel departementet eventuelt har lagt til grunn ved sin instruksjon av Utdanningsdirektoratet, burde departementet etter vår vurdering informert om i høringsbrevet av 16. desember 2005.

3. Høringsforslaget - omfang

Til høringsbrevet – Vedr. stans i behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler:

KD ønsker å stramme inn utbredelsen av private skoler som ikke utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen.

Vi ønsker å presisere at det er viktig å bevare muligheten til å etablere og søke om finansiell støtte til skoler som utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen. Dette er skoler som erfaringsmessig gir gode komplementære utdanningstilbud til det offentlige på pedagogiske, verdimessige og kulturelle områder.

Departementets forslag innebærer en stopp i godkjenning av alle private skoler, uavhengig av om det er skoler som har et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen, eller om det er skoler som ønskes etablert på andre forutsetninger (de såkalte "kommersielle skolene").

Forslaget innebærer også en langt større innstramming enn det som framgår av målsetningen med høringsforslaget. Selv de som ønsker å opprette skoler som et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen, vil bli rammet av denne bestemmelsen.

Videre innebærer forslaget om midlertidig stopp i godkjenning av private skoler, at dette vil gjelde fram til departementet har foretatt en mer omfattende og permanent endring av friskoleloven, fremmet den for Stortinget, og Stortinget har behandlet forslaget fra departementet. Det opplyses i høringsbrevet at forslaget til mer omfattende og permanent endring i friskoleloven først vil bli lagt fram for Stortinget våren 2007.

Konsekvensen av dette er at aktører som søker om godkjenning av friskoler som vil være et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen, ikke vil kunne få en vurdering av søknaden om godkjenning med tilskudd, før etter at Stortinget har behandlet departementets oversendte forslag våren 2007. Trolig vil det ikke være mulig å starte opp undervisning ved eventuelle nye skoler som godkjennes, før undervisningsåret 2008/09.

Vi mener dette innebærer en for sterk innsnevring og begrensning av nettopp de typer private skoler departementet i sitt høringsbrev sier en ikke skal foreta innstramning i forhold til. Vi ber derfor departementet vurdere dette på nytt i forbindelse med lovproposisjonen til Stortinget om midlertidig endring i friskoleloven.

Til kap 4 Departementets forslag:

Departementet har i tilknytning til §§ 2-1, 2-2 og 6A-1 foreslått unntak fra bestemmelsene om midlertidig stans i godkjenning. Departementet uttaler at det kan tenkes at foreldre ønsker å opprettholde eller

etablere en lokal skole i tilfeller der den offentlige skolen sentraliseres. En kan derfor ikke utelukke at det i helt spesielle tilfeller der private initiativ utgjør et reelt alternativ til offentlige skoler, bør gjøres unntak.

Etter vårt skjønn kan departementet her legge opp til en praksis med utstrakt bruk av skjønn. I den situasjonen vi nå er i bør KD legge opp til forutsigbarhet knyttet til behandling av unntaksbestemmelsene, slik at man unngår tilfeldige, skjønnsmessige vurderinger i behandlingen av enkeltsøknader.

Til kap 7 Nærmere om de foreslåtte endringene:

Til § 2-1 uttaler departementet at godkjente skoler som er i drift etter søknad kan få endret godkjenningen. Endringen kan for eksempel være justering av alderstrinn, flere elevplasser eller nye tilbud. Deretter uttaler departementet at de vil ha en restriktiv praksis når det gjelder godkjenning av flere plasser, og søknader som etter departementets skjønn anses å gå utover en vanlig opptrapping vil bli avslått.

På den ene siden åpnes det for endring av godkjenning av antall plasser, mens departementet samtidig ønsker å begrense slike endringer i størst mulig grad. Ved å etablere retningslinjer kan man unngå tilfeldige og skjønnsmessige vurderinger i saksbehandlingen av søknader om unntak etter § 2-1, 1. ledd.

På bakgrunn av det som er påpekt over håper vi departementet etter høringsrunden vil utarbeide særskilte retningslinjer for behandling av unntaksbestemmelsene i § 2-1, og tilsvarende for §§ 2-2 og 6A-1.

Til forslag om endring av fagskoleloven:

Høgskolen har ingen merknader til forslag om endring av fagskoleloven.

Med vennlig hilsen,

Diakonhjemmet Høgskole

Diakonhjemmet Høgskole

Einar Vetvik

Rektor

Tore N. Forset

Administrasjonssjef